

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a : Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU :</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze Redactiune „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Èr banii de prenumeratiune la TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.</p>
--	---	---

Èrasi in cestiunea

reuniunei femeiloru romane din Arad si provincia.

Vorbimu de nou in cestiunea reuniunei femeiloru romane din Aradu si provincia.

Este bine, se-ne deprindemu a aflá modulu celu mai bunu de a lucrá si noi pe terenulu socialu, prin reuniuni, — pentru ca daca Americ'a a devenitu atât de puternica, puterea ei are a-o multiemi in prim'a linia multeloru reuniuni, in cari s'au grupatu, si lucréza neobositu cetatienii noului continentu.

De asta data inse positiunea ne este usióra si placuta.

Vorbimu cá frati cu frati, si nimicu mai frumosu si mai placutu decât a discutá fratiesce cu fratii cestiunile cele mari, ce ne privescu de-o potriua.

Vorbimu de asta data cu confratii nostri dela „Telegrafulu Romanu,“ cari sulevandu cestiunea reuniunei femeiloru romane de aici in numerulu „Telegrafulu Romanu,“ aparutu la 10/22 Martie a. c. cu privire la afacerea supplementulu la statutele reuniunei an publicatu partea esentiala din o epistola a „unui arhidiecesanu de o positiune sociala superióra, trimisa unei persóne de asemenea positiune la Aradu.“

Multiemimu confratiloru nostri dela „Telegrafulu Romanu,“ ca au publicatu acést'a epistola. Ea este o dovéda, ca ceea ce s'a lucratu in cestiunea acestei reuniuni, s'a lucratu cu premeditare si cu matura judecata.

Spiritulu epistolei publicate de confratii nostri dela „Telegrafulu Romanu“ este spiritulu pàcii si alu dragostei evangelice.

Si cele petrecute in adunarea generala dela 9/21 februaru a. c. sunt o dovéda deplina, ca de acestu spiritu a fost condusa majoritatea acelei adunàri. Acést'a majoritate a voitu se proceda intru tóte si in specialu cu privire la supplementulu la statutele reuniunei, conform celor relevate, prin epistol'a publicata de confratii nostri dela „Telegrafulu Romanu.“

Intrevenindu inse „regretabilulu faptu,“ ca doi dni inteligenti de aici au cerutu ingerinti'a puterii publice in acésta cestiune, reuniunea din precautiune s'a constituitu numai pre bas'a statuteloru, aprobate de inaltulu guvernulu, — lasandu cá asupra supplementulu sè-se pronuncie cu alta ocaziune.

De aceea regretâmu fórté multu, ca confratii nostri dela „Telegrafulu Romanu“ nu au publicatu cuprinsulu acestei epistole inainte de intrunirea adunàrii generale; deórece in acelu casu lumea potea se aiba cu o dovéda mai multu asupr'a imprejuràrii, ca ce intentionéza majoritatea, carea a sustienutu, si sustiene acelu supplementu, si ce intentionéza minoritaten, carea lu-combate.

Vorbindu de acésta reuniune vom mai adauge de asta-data urmatórele :

Idei'a fundamentala, din carea au procesu damele romane din Aradu si provincia, cand s'au ocupatu de infintiarea acestei reuniuni, a fost: a face unu lucru bunu, unu lucru trainicu, pentru sute de ani inainte; si recunoscendu-se insemnatarea cea mare a momentulu religiosu in educatiune, precum si faptulu, ca religiunea se póte imprimá numai sub ingrijirea unei confessiuni, damele romane au enunciatu prin statute, ca scól'a infintianda se fia o *scóla confesionala ortodoxa* (§-lu 2), carea se aiba totu aceleasi atributiuni, pre cari le au tóte scólele confessionale, din Metropolia, pentru a caroru sustienere in form'a de astadi, cu caracteru confessionalu, am sacrificatu, si sacrificâmu atât de multu.

Si numai astfelu a fost, si póte se fia bine!

Èr cá dovéda, ca numai astfelu póte se fia bine, asia credemu noi, ne póte servi esemplulu viu alu gimnasiulu romanu ortodoxu din Brasiovu.

Protopopulu de odinióra alu Brasiovulu, Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu de astadi alu Caransebesiulu Ioan Popasu, s'a pusu in fruntea societàtii romane din Brasiovu, si cu ajutoriulu acestei'a a ridicatu acelu maretu palatu alu museloru.

Repetim societatea romana cu neobosit'a concu-
lucrare a numitului protopopu de odinóra a ridicatu
din alu seu acelu gimnasiu. Si cand gimnasiulu era
gat'a, celu dantainu lucru, ce a urmatu dupa acést'a,
a fost, ca societatea romana *la inchinatu si predatu*
scutului si ingrijirei confessiunei ortodocse.

Si timpulu si cele ce au urmatu de atunci in-
cóce, asia credemu noi, au justificatu pre deplinu, ca
bine a facutu ceea ce a facutu societatea romana
cu gimnasiulu de acolo cand l'a dechiaratu de
„ortodocsu,“ si l'a predatu ingrijirei si administra-
tiunei bisericeii ortodocse.

Si daca avemu noi romanii vre o dorintia, apoi
numai in o singura dorintia potem se-ne concentrám
cu totii, cá: se dea Dumnedieu, cá in tote intreprin-
derile nóstre romanesci se fimu asia de norocosi, pre-
cum a fost Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu I o a n
P o p a s u, cu gimnasiulu romanu ortodocsu din Brasiovu.

Si pre vremea, cand s'a infientiatu gimnasiulu
romanu din Brasiovu era in acea societate romana doi
barbati inteligenti greco-catolici, si anume: fericitulu
I a c o b M u r e s i a n u, si decanulu publicisticeii ro-
mane, dlu G e o r g i u B a r i t i u. Ambii acesti bar-
bati si-au datu si densii tributulu la infientiarea gim-
nasiului romanu, ba dlu G e o r g i u B a r i t i u, a
alergatu septemani intregi pre sate cu protopopulu
de odinóra I o a n P o p a s u, colectandu bani si in-
sufletindu publiculu pentru idei'a gimnasiului. Ér cand
s'a tractatu de sórtea ulterióra a gimnasiului, alaturia
cu intréga societatea romana din Brasiovu au staruitu
si fericitulu I a c o b M u r e s i a n u si dlu G e o r g i u
B a r i t i u, cá gimnasiulu se aiba caracteru con-
fessionalu ortodocsu, pentru ca asia le dictá acestoru
venerabili barbati *mintea si inim'a loru romanésca.*

Ér timpulu de atunci incóce, si cele ce au ur-
matu in acestu timpu, marturisescu, ca numai astfelu
a fost bine.

Judecandu-se lucrurile cu acésta minte si inima
romanésca incéta in totu loculu ori ce divergintia, —
si nu este cu potintia, cá se nu fim intr'o inima si
semtire, cand este vorb'a de scopu si cand cautám
mijócele acomodate, prin cari se se póta cu sigurantia
realisá. Cine voiesce cu tóta seriositatea scopulu, a-
cel'a si-cauta neaperatu si mijlócele corespundietórie
si acomodate scopului. Si tocma pentru ca in cestiu-
nea reuniunei femeiloru romane de aici au enunciatu
damele, ca scopulu reuniunei este *infientiarea unei*
scóle confessionale au indusu in §§-ii 4 si 5 sub
titulu „inspectoratu si patronatu urmatórele dispuse-
tiuni legali“: „Suprem'a inspectiune, ce compete sta-
tului se va exerciá asupr'a institutului reuniunei in
sensulu legiloru tierii referitórie la instructiune si alu
„statutului organicu“ ce norméza autonomi'a bisericeii
romane greco-orientale,“ precum si ca: „reuniu-
nea si institutulu ce se va infientiá voru stá sub
inaltulu patronatu alu Episcopului romanu greco-
orientalu alu Aradului.“

Dispusetiunile acestoru doi §§-i din statutele
reuniunei sunt fórté clare. Ele decretéza, ca si reu-
niunea si scól'a stau sub patronatulu Episcopului
Aradului; si ca inspectiunea are se se eserceze con-
form „statutului organicu.“

Prin „patronatulu“ Episcopului damele romane
au intentionatu de siguru, cá *reuniunea se obtiena*
in biserica unu sprijinu, si vecinicu se se scie, ca
aici se tractéza de unu scopu mare, la carele tocma
pentru ca este mare, se angajámu tóte puterile, de
câte dispunemu astadi. Apoi intré „patronu“ si celu
„patronatu“ nu se póte nicairi in lume altcum, tre-
bue se existe o referintia de dreptu. „Patronulu“ are
de regula *detorintie mari,* ér celu „patronatu“ are
numai favoruri dela patronu.

Se póte óre apoi astadi gandí, cá se fia undeva
in lume vre unu „patronu,“ carele se aiba numai de-
torintie facia de „patronatulu“ seu, si se nu aiba si
drepturi, cari mai pre urma numai drepturi nu
se potu numí; ci de regula sunt érași numai *deto-*
rintie si sarcine grele?

Noi credemu, ca nu.

Apoi daca pentru reuniunea femeloru romane din
Aradu si provincia s'a insufletitu si au contribuitu
publiculu romanu, constatámu aici, ca acea insufletire
s'a produsu mai cu seama din motivulu, ca reuniu-
nea a inscristu in statutele ei de „patronu“ pre E-
piscopulu Aradului si printrensulu biserice'a ortodocsa
din Eparchi'a romana ortodocsa a Aradului.

Apoi inspectiunea scólei infientiande, asia dicu
statutele aprobate de inaltulu guernu, „*se va eser-*
ciá conform statutului organicu ce norméza auto-
nomi'a bisericeii romane greco-orientale.“

Prin punctulu acést'a din statute este deci sta-
bilitu afara de tóte indoiél'a, ca scól'a reuniunei intra
in cadrulu statutului organicu, tocm'a asia, precum
sunt tóte scólele din Metropolia.

Inspectiunea scolara este apoi pentru ori ce scóla
unu lucru de cea mai mare importantia, este sufle-
tulu scólei. Si de afacerile inspectiunei scolarie se
tieniu atât de multe agende, incât este greu a sci,
ca unde incepu si, unde se sfersiescu. Ér daca *reu-*
niunea si scól'a dupa statute sta sub „patronatulu“
bisericeii, si in urmare biserice'a si-are cuventulu ei,
in inspectiunea si in administrarea scólei; si *daca*
mai departe in agendele scolari partea didactica nu
se póte desparti de celelalte afaceri, atunci neaperatu
unumai dispusetiunile statutului organicu, inscriste in
statute cá si norma pentru inspectiunea scólei infien-
tiande au se decida; ér de dispusetiunile statutului
organicu nu s'a speriatu nime pana acum, afara dóra
de dnii, cari au combatutu suplementulu la statutele
reuniunei.

Asia au fost facute statutele reuniunei, de cand
s'au trimisu inaltulu guernu pentru aprobare, cá
reportulu dintre „patronu“ si respective dintre bise-
rica si reuniune se-se reguleze ulterioaru; si *daca nu*

intrevena invocarea patestății publice; si daca in adeveru scopulu reuniunei si-avea cuventulu intru tôte, atunci de multu erau resolvate in buna intielegere tôte cestiunile.

Cine vrea scôla, vrea si „patronatu,“ vrea si „inspectiune,“ vrea tôte cele bune, prin cari se promovéza scopulu; si nu se supera nici odata pre „statutul organicu“ pentru carele au luptatu atât de multu betranii nostri.

De incheiare adaogemu, ca vorbindu de suplementulu la statute unu barbatu fruntasiu romanuu, unu omu, de rönume european a constatat, ca numai asia se pôte ajunge unu scopu bunu, numai cu sprijinulu bisericeii si cu ajutorulu dispușetioniloru statutulu organicu, aplicate fôrte corectu in „suplementu“ promite reuniunea, ca va deveni o putere, si o adeverata institutiune de cultura.

Despre scriere si cetire.

— studiu istoricu-metodicu —

Istori'a arata, cã in stadiulu primitivu alu culturai ômenii nu aveau lipsa de art'a grafica. Putienele cunoscintie ce le posiede unu poporu necultu, usioru se potu conservã in memoria; ele se sustienu si se propaga din generatie in generatie pe calea traditiunei orale. In acôsta fasa primitiva a desvoltarei s'a aflatu odata fiesce-care poporu, inca si celu mai avansatu chiar. Se spune cã la Eleni inca si pe timpulu lui Homer, tinerimea invetiã a cunôsce istori'a nationala numai din insuflitôrele cantece ale rapsodiloru. Acesti cantareti ai poporulu peregrinau din orasiu in orasiu; memori'a fiindu singur'a loru carte, in posesii frumöse enarau faptele slavite ale strabuniloru asia, precum le audisera si ei dela parinti. Totu astfelu se pastrau traditiunile la Romani, la Germani si la celelalte popôre antice.

Legile, invetiaturile religiöse, ideile poetice si morale traescu la inceputa numai in cuvintele graiului viu. Cand inse numerulu cunoscintieloru se sporesce in astfelu de mesura, cã memori'a numai ajunge a-le pastrã pe tôte cu sigurantia, atunci se arata lips'a de a fixã ideile prin semne visibile pentru a le scapã de peire.

Nu se scie cine si cand a inventatu art'a scrierei. Tôte scirile relative la acestu punctu, se perdu intru intanereculu mituriloru stravechi. Mitologi'a Egipteniloru naréza, cã dieiti'a Isis ar fi condusu pre omu mai antaiu la desteritatea scrierei. Elenii atribuiu acestu meritu istetiului Hermes, ér Fenicienii credeau, cã in timpuri fôrte vechi, dieulu Taauth s'ar fi induratu a invetiã pre ômeni se serie.

Ori-ce scriere este o intrebuintiare de semne, cu scopu de a descéptã prin ele anumite gandiri. La inceputu, in stadiulu primitivu alu culturai, scrierea indeplinesce acestu scopu infatisiandu chiar icônele obiectelor, a caroru ideia vrea se o produca in ceti-

toriu. Astfelu de semne erau ieroglifele vechiloru Egipteni. Cand Egipteanulu voiã se dica *arbore*, desemná, seau sculptã de a dreptulu unu arbore, cand voiã se esprime *piramida*, zugravea o piramida scl.

Acôsta scriere se numesce *iconica*, ér ieroglifele cari imitéza imaginile obiectelor, se numescu *ieroglifé chirilogice*.

Scrierea iconica are acelu neajunsu, ca nu pôte esprimã obiecte ideale d. e. virtute, pecatu, nemurire scl. Spre scopulu acest'a art'a grafica fũ silita a face unu pasiu inainte asia, cã se intrebuintiau icône de obiecte materiale in intielesu simbolicu pentru a esprimã obiecte ideale. Astfelu se nascura *ieroglifele simbolice*, d. e. leulu cã ieroglifa simbolica insemná la Egipteni curagiulu, fluturele insemná nemurirea, séu ideia evolutiunei perpetue scl.

In fine mai aveau inca Egiptenii si *ieroglifé fonetice*, pentru a esprimã numele proprii. Acestu felu de ieroglifé simbolizau sonurile, corespunsiendu fiecarui sonu o ieroglifa osebita.

Déca privim natur'a ieroglifeloru, ne vom convinge fôrte usioru, cã ele erau *scriere obiectiva*. Ieroglifele se caracteriséza mai alesu prin neputinti'a de a esprimã ideile nôstre *subiective* despre obiecte. Despre natura potu dice d. e. cã e placuta, inse potu dice prin gradatiune cã este frumösa séu sublima scl., potu in urma se intrebuintiezu la ori-ce obiectu nenumeratele calitãti, cari se referu la impresi'a mea subiectiva despre acelu obiectu. Tôte acestea erau fôrte greu exprimabile, séu absolutaminte neexprimabile prin scrierea ieroglifica.

Scrierea ieroglifica n'a potutu corespunde decãt unoru popôre cu limbi primitive, monosilabe, neflexionare. Egiptenii déca voiau se esprime in scrisu o ideia compusa din mai multe idei elementare, atunci o analizau in parti, apoi zugraveau o icóna osebita pentru fie-care ideia componenta. Procederea acôst'a analitica intardiã cugetarea in mesura fôrte mare. Chiar pentru aceea cultur'a Egipteniloru, ori cãt de marétia ar fi fost ea odata, nu s'a potutu intrupã in form'a unui progresu nesfersitu, ei era de unu caracteru *stationaru*, si in urma remase impetrãta la unu gradu, preste carele, asemenea stagnatiunei chineze, nu mai potea sè se inaltie.

In opoșitiune cu procederea popôreloru stationare, inteligenti'a culta a popôreloru indo-europene are unu mijlocu de progresu puternicu, care consista in combinarea séu sintez'a repede a mai multoru idei intr'un singuru actu alu gandirei. Ori-ce limba arica posedea unu siru de forme ale cugetarii, prin cari in modulu celu mai intensivu resuma in sine o clasificare a lucrurilor in privinti'a actiunei, a timpului, a modului, a numerului, a persóniei, a genului scl. loru, si anume *le reasuma intr'unu singuru cuventu*.

La popôrele cu o desvoltare intelectuala mai puternica au fost cu totulu imposibilu a introduce scrierea ieroglifica, ei trebuia sè se schimbe modulu

de a marca idile. Pentru Fenicieni, pentru Greci si Romani nu erá de ajuns infatisarea bruta a obiectului, ci lucrulu de capetenie erá a arata feluritele gandiri subiective ale individului cugetatoriu despre aceste obiecte, si apoi combinarea lor grabnica.

„Ideile si combinatiunile lor cele mai diverse se afla intrupate in cuvinte cu terminatiunile, séu forme lor flexionare. Modificările ideilor se arata prin modificari de ale sonurilor si prin schimbări in terminatiune. Cuvintele si flexiunile lor sunt fórte mobile, deci si scrierea a trebuit sè se acomodeze acestei mobilitati, adeca sè se compuna din elemente mobile. Acésta este originea logica a alfabetului.“ [Vedi la Maiorescu in Critice.]

Din cele espuse se vede, cà intre scrierea ieroglica si cea alfabetica este o deosebire esentiala. Scrierea *ieroglica* infatisieza obiectele, pe cand scrierea *alfabetica* arata cuvintele, adeca manier'a omului de a se exprima asupr'a obiectelor. *Ieroglifele* sunt icóne pentru obiecte, ér *literele* sunt semne pentru sonuri. Natur'a lor, este diametralu opusa. Impotrivirea acést'a isvoresce din diferenti'a radicala a limbilor si a gánislor deosebitelor popóre. *Ieroglif'a* este pitorésca, naturalistica, obiectiva, precand *liter'a* e de unu caracteru logicu, subiectivu. Defectulu fundamentalu alu *scrierei ieroglifice* este, cà infatisieza gandirile in modu *analiticu*, insemnandu ideile in mai multe figuri si astfelu desbinandu-le in mai multe acte ale gandirei. Din contra *scrierea alfabetica* procede pe cale *sintetica*, adeca combina mai multe idei intr'un singuru actu alu gandirei, pre care lu-esprima prin cuvinte si flexiunile lor. Scrierea ieroglica intardiá cugetarea, pe cand cea alfabetica o accelereza. Scrierea ieroglica a fost propria popórelor stationare, a caroru cultura se ridicá numai pana la o anumita trépta, unde apoi se opri, si asia dicendu se petrificá in o stagnatiune absoluta. Pe cand din contra popórele dispuse pentru o activitate spirituala mai puternica, prin concentrarea grabnica a ideilor, cu ajutorulu limbilor flexionare si a scrierei alfabetice, se aventá cu o iutime admirabila pe calea progresului nesfersitu.

Scrierea si cetirea fiind nisce mijlóce atât de puternice ale culturei, nu e mirare, déca le aflám tractate cu o deosebita grije in scólele tuturor popórelor inca din timpurile cele mai vechi. La Egipteni, Indieni, Eleni si Romani gasim puse aceste dóue dexteritati in fruntea planurilor de invetiamentu. Pre totu locul unde esistau scóle primare, se pretindea, cà copii se invetie in scóla celu putien a serie si a ceti. Mai departe singur'a privire preste istori'a metodice ne va convinge, cà scrierea si cetirea sunt a-cele obiecte de invetiamentu, pentru cari se facura mai multe incercari de ale stabili metoduri de propunere. Se crede, cà metodulu celu mai vechiu este *literisarea*. Inca si in scólele din Aten'a si Rom'a antica copii invetiau mai nainte de tóte form'a si

numele literelor in ordine alfabetica, apoi treceau la cetirea de silabe si cuvinte. *Quintillian* spune, cà in scólele din Rom'a elevii se deprindeau in cetitu cu ajutorulu unor litere gatite din fildesiu, cari se asiediau unele langa altele; ér la scrisu invetiatoriu arata inainte, si scolarii lu-imitau in nasipu, séu pe table ceruite.

(Va urmá.)

Dr. Petru Pipoșiu.

O Declarațiune.

Elevii institutului teologicu romanu ortodocsu din Arad au tramisu directiunei ziarului „Romanulu“ din Bucuresti o epistola de urmatorulu cuprinsu :

Arad, 15/27. Martie 1888.

Domnului *Vinti'a C. A. Rosetti*, directorulu „Romanului“

in Bucuresti.

Domnule Directoru! Dupa ce in corespondenti'a din Aradu publicata in „Romanulu“ din 7/19 Martie a. c. cu semnatur'a „unu aradanu“ in afacerea reuniunei femeilor romane de aici, se sustiene intre altele si acelu mare neadeveru, ca : „elevii dela teologie au fost trimisi cá nisce vátavi prin orasiu cu porunc'a dlui episcopu se adune ori-ce femei la vot;“ si dupa ce noi subscrișii elevi ai institutului teologicu ne sentimu greu ofensati prin aceea neadeverata asertiune : astfelu in interesulu adaverului ne permitemu, dle directoru, a-ve rugá se binevoiti a dá locu in procsimulu numeru alu diarului „Romanulu“ urmatórei

Declarațiuni.

Subscrișii elevi ai semenariului ortodocsu romanu din Aradu dechiarámu prin acést'a in numele nostru si alu tuturor colegilor nostri, ca asertiunea diu corespondenti'a din Arad, publicata in „Romanulu“ dela 7/19 Martie a. c. ca Pré Santi'a S'a ne ar fi trimisu pre noi, elevii institutului teologicu se invitámu pre cinev'a la adunarea generala a reuniunei femeilor romane de aici, este o *scornitura tendențioasa inventata cu scopulu de a-ne compromte pre noi si a calumniá pre Pré Santitulu parinte Episcopu alu nostru* inaintea publiculu din Romani'a, care nu cunoșce imprejurările si ómenii de aici; tot-de-odata dechiarámu, ca daca este omu de oménia acelu corespondentu anonim, asteptámu dela densulu, cá se arete cu numele macar pre unulu din noi, carele ar fi fostu trimisu de Pré Santi'a S'a, cá se invite pre cinev'a la aceea adunare generala.

Multiemindu-Ve inainte, dle directoru, Ve rugam se primiti asigurarea osebitei nóstre stime.

Din incredintiarea eleviloru seminariului ortodocsu romanu din Aradu.

Nicolau Chicin, cl. c. III. Georgiu Turicu, V. Magdu.

Sinodulu protopresviteralu ordinariu-constituante alu tractului B.-Comlosiu.

Suntem totdeun'a mandrii, cand putem salutá ori si ce actiune de interesu culturalu, in specialu inse, cand fortiele unite, corporatiunile nóstre bisericesci scolari sunt patrunse si conduse de adevarate interese pentru prosperitatea nóstra !

Sunt in adeveru mari si frumóse drepturile, cu cari legea organica investesce reprezentantii tuturor corporatiunilor nóstre bisericesci scolari ; si cari exploatate cu ratiune si prudentia, potu produce rezultate frumóse, rezultate uimitóre !

In 3. Martiu a. c. s'a intrunitu in B.-Comlosiu in siedintia ordinara sinodulu nostru protopresviteralu.

In presér'a sinodului chorulu vocalu alu plugariloru din B.-Comlosiu a arangiatu unu „Concertu impreunatu cu dansu,“ carele a fostu adeverat'a nóstra fala si mandrie nationala fatia de numerosulu publicu strainu.

Sinodului i-a premersu invocarea spiritului santu, cu carea ocaziune chorulu vocalu a surprinsu placutu membrii sinodali, esecutandu cantárilé santei liturgii.

Intrunindu-se membrii sinodali in sal'a clasei II de baeiti, Reverendissimulu Domnu preside — in considerare ca membrii presenti n'au fostu in numeru suficientu, normatu prin „Statutul organicu“ ; — a poffitu pe On. sinodu a se pronuntá, ca doresce a se constituí de atare, ori ba ?

Sinodulu luandu in considerare timpulu celu atátu de nefavorabilu, apoi estinderea protopresviteratului, — si prin urmare departarea comuneloru ; a decisu a se constituí. —

Dupa constituirea biroului, dandu-se cetire listei membriloru eclesiastici si mireni ; sinodulu ii-dechiara de verificati.

Constituindu-se sinodulu, Reverendissimulu Domnu preside a rostitu urmatoriulu discursu de deschidere :

„Pré onoratu sinodu protopopescu, Pré onoratiloru Domni, iubitoru frati !

Este constatatu ca traimu intr'o situatiune grea, cand avem a ne luptá dilnicu pentru prosperitatea neamului nostru romanescu si pentru prosperitatea bisericii.

Biseric'a ni-a invetiatu si ne invétia, ca se ne luptamu cu credintia pentru bunurile neperitóre, pentru propagarea culturii religioze si morale.

In virtutea constitutiunei nóstre bisericesci misiunea nóstra Dloru si fratiloru, este : propagarea culturei, adeca : cultivarea mintii si a inimei, care merge mana in mana cu propagarea religiozitatii si a moralitatii.

Misiunea acest'a, carea o avem cá bisericiani ne intrunesc astadi spre a ne dá séma si a ne sfatú impreuna, cum se procedem in viitoriu, spre a obtiené roduri imbeliugate pentru prosperitatea bisericii nóstre.

Fiindu noue acésta sarcina impusa, credu ca dupa cum o vom luá de usioru, asia vor fi si rezultatele intruniriloru nóstre.

Domniloru si fratiloru ! Eu nu me presentezu astadi naintea DVóstra ca unu superioru ci ca unu lucratoriu in vii'a Domnului, care si da socotéla despre lucrarea s'a.

Lucrarea mea este cuprinsa in raportulu meu ce-lu voiú presentá mai pe largu Pré onoratului sinodu protopopescu. De astadata inse ve rogu se-lu esaminati cu rigozitate, si de ve-ti aflá atari defecte séu gresieli se le descoperiti fara reserva, spre a-mi indegetá calea spre indreptare, si acést'a se o faceti cu cea mai buna consciintia, nu pentru binele meu, ci pentru binele si fericirea acelor'a, pe cari DVóstra i-representati.

Raportulu meu ce-lu voiú presentá astadi cuprinde materialu destulu de importantu pentru discusiune, si nu

me indoiescu, ca dorulu ce ve conduce spre progresu, ve va dá ocaziune a formulá concluse, cari se aiba cele mai bine-facátore urmari.

Condusi de acestu doru, in sperantia ca DVóstra veti apretia rezultatele obtienute pana acum in afacerile nóstre, si me veti sprigini in lucrarea nóstra comuna, indegetandu-mi unele povetie binevoítóre pentru usiorarea sarcinei si fericirea bisericii nóstre ortodoxe, implorandu de nou ajutoriulu lui Ddiu peste lucrurile nóstre, declaru sinodulu protopopescu constituante si ordinariu alu tractului B.-Comlosiu convocatu pe astadi de deschisu.“

Acestu interesantu discursu a fostu intimpinatu din partea sinodului cu vii urári de „se tráiesca,“ decidiendu-se a se petrece la protocolu in tóta estensiunea s'a.

Urmandu la ordine restaurarea comitetului si epitropiei protopresviterale, sinodulu a alesu : de membrii in comitetu pré Magnf: Domnu Vincentiu Babesiu, Ioanu Suciú, Iuliu Vui'a, George Mezinu, George Biasiu, Andrei Danil'a, Iuliu Barbulescu, R. Liviu Poppu, Revdiss. Domnu Paul Tempea, Iulianu Bogdanu, Stefanu Opreanu si Suetoniú Petroviciú ; ér in epitropie : Iulianu Bogdanu, Ioanu Suciú si George Flesieru.

Fiind unu locu vacantu in scaunulu protteralu, sinodulu a aclamatu de membru scaunulu pré Reverendissimulu Domnu Paul Tempea.

De notariu scaunulu s'au aclamatu : Nicolau Fizesianu si Iuliu Vui'a, ér de defensoru matrimonialu Reverendissimulu Domnu Suetoniú Petroviciú.

La ordine a urmatu urmatoriulu „Raportu generalu“ alu oficiului protopopescu din tractulu B.-Comlosiului pe a. 1887.

Pré onoratu sinodu protopescu !

Am onóre a raportá cumcá in decursulu anului 1887 numerulu pieselorú au fost 792, cari dupa obiectele de resortu sau impartitu in 690 bisericesci, 152 scolare si 10 matrimoniale, si pana cu finea anului tóte sau resoltitu afara de cele pendente

I. Partea bisericesca,

I. In intregu protopresviteratulu B.-Comlosiului in anulu 1887 au fost 23 preoti, dintre cari 1 protopresviteru, 1 vicariu protopopescu, 20 parochi, 1 parochu emeritatu si 1 administratoru parochialu cu 24 parochii, 12 biserici, 2 capele improvisate, 14 comune matre si 2 filii. In decursulu anului 1887 la 11. Noemvre a raposatú parochulu George Bugarinu, din Toraculu-micu, si s'a dispusu prin Venerabilulu Consistoriu deplinirea parochiei prin concursu ; deplinirea este in curgere. Totu in decursulu acestui anu s'a dispusu prin Venerabilulu Consistoriu escrierea concursului pe parochi'a devenita vacanta prin mórtea parochului Paul Fizesianu din Toraculu-micu in templata la finea anului 1886, pe care parochie s'a efep-tuitu deja alegerea.

La staruinti'a comitetului si sinodului parochialu din Beb'a-vechie sa reinfintiatu a dóu'a parochia, de acolo, si Venerabilulu Consistoriu a dispusu esercierea concursului pe parochia a dóu'a. S'a deplinitu definitivu aceea parochia prin alegerea si introducerea de parochu a nou chirotonitalu prectu Demetriu Blag'a.

2. Precum dovedescu raportele oficieloru parochiale, in decursulu anului 1887 s'au nascutu 1368, au repozatu 1025, prin urmare s'au nascutu cu 333 mai multi decâtu au repozatu. Peste totu in acestu tractu sunt 31.314 suflete, dintre cari 15578 barbati si 15.736 femei, deci cu 158 mai multe femei decât barbati. In decursulu anului s'au contrasu 236 cununii, si s'a divortiatu prin sentintia Consistoriala un'a cununia. Devergintie matrimoniale s'au ivitu la scaunulu protopopescu 10, dintre cari cele mai multe s'au impacatu.

3. Unu reu asupr'a carui'a si in anulu trecutu amu atrasu atentiunea Pré noratului sinodu, sunt concubinatele, cari din anu in anu se sporescu. Caus'a latirei acestui reu, dupa mine, provine ca din partea autoritatilor civile ni se denéga ori ce sucursu séu spriginu de a sterpi concubinatele, — ba potu dovedi ca chiar acele autoritati toleréza concubinatele si le sporescu, invetiandu pe concubinari a-si scóte libele de servitori si indemnadu-i a-si osopera si contracte de servitiu.

Spre a dovedi ca acestu reu graséza totu mai tare mi tienu de datorintia a espune la acestu locu casurile de concubinatie, cari cu finea anului 1887 in intregu protopresviteratulu au ajunsu cifr'a de 738, éra nascerile din patu nelegiuitu in decursulu anului 1887 au fost 248.

Asupr'a acestui reu atragu si de astadata atentiunea Pré onoratului sinodu protopopescu.

4. Sum fericitu a constatá cumcá conform concluzulu Pré onoratului sinodu protopopescu din anulu trecutu, atât preotimea tractuala, cât si corporatiunile bisericesci parochiale si-au datu tóta silinti'a a tienea bisericile si scólele, cum si ocólele acelor'a in curatienia mare. In unele biserici s'au cumperatu ornamente mai frumóse pentru servitiulu Ddieescu.

Cu deosebire am onóre a raportá Pré onoratului sinodu protopopescu cumcá in anulu 1887 mi-a succesu a intreprinde zidirea bisericeii din Iancahidu, unde pana acum'a se aflá numai o capela improvisata pentru servitiulu ddieescu, care biserice'a noua cu ajutoriulu lui Ddieu in anulu curinte se va sfinti spre mangaiarea sufletésca a crestiniloru nostrii de acolo.

Totu astfelu se va urmá si in alte comune cu scopu cá pretutindenea se avem biserici si scóle frumóse, si propunu cá onorat'a preotime si comitetele si sínódele parochiale se staruiesca si mai departe intru implinirea angajamentulu luat in anulu trecutu, ca unde lipsescu scóle corespundietóre se se zidéscá noue corespundietóre, éra bisericeii se se infrumsetieze, cá prin aceea se se influentieze atragerea crestiniloru catra s. biserica si se se propageze religiozitatea si moralitatea.

5. Administratiunea averiloru bisericesci in parochii este si acum fórté anevoiósá in unele locuri, si precum am raportatu si in anulu trecutu nesciinti'a organeloru subalterne de o parte, si renitenti'a loru de alta parte sunt caus'a ca mersulu regulatu alu acestoru afaceri in unele locuri se incurca si aducu dauna bisericiloru.

Capitalele bisericiloru nóstre din tractu cu finea anului 1887 facu la olalta in obligatiuni 55.119 fl. 25 cr. in bani gat'a 7312 fl. 17 cr. si 5 galbeni; prin urmare in proportiune cu anulu trecutu au descrescutu capitalulu.

De observatu este; ca capitalele pe obligatiuni in unele comune stau reu din cauza ca interesele nu se solvescu, si de alta parte capitalele nu sunt intabulate la primul locu, — apoi de regula cand averile nemiscátóre ale debitoriloru se vendu la licitatiune, bisericile mai totdeauna perdu pretensiunile loru, si sume neinsemnate incurgu in cassele bisericiloru.

De comunu mai in totu loculu am observatu, ca debitorii bisericiloru platescu fórté neregulatu interesele, si acestea intrecu capitalele.

De alta parte comitetele si epitropiele parochiale sunt pré indulgente fatia de debitori, cari slabitiuni aducu daune mari bisericiloru, si acést'a provine din credinti'a falsa, ca averea bisericiloru este o avere, cu carea potu face ce vréu, desi conformu normativulu consistorialu pentru administratiunea averiloru bisericesci nu este asia, dara nici Venerabilulu Consistoriu nu a aplicatu cu rigóre pana astadi in casurile dannátóre dispusetiunile normativulu, cá

prin acelea se semta comitetele si epitropiele parochiale daunátóre acea responsabilitate.

Asupr'a acestoru aparitiuni atragu atentiunea Pré onoratului sinodu protopopescu si-lu rogu se aduca in acestu meritu unu concludu de valóre pentru a se delaturá aceste rele.

II. Partea scolara.

1. In decursulu anului scolasticu 188⁶/₇ in cele 22 de scóle pporale confessionale din inspectoratulu B.-Comlosiului, elevi obligati a frecuentá scól'a au fost:

dela	6—12 ani	1511 baieti,	1586 fete	la olalta	3097
"	12—15 "	438 "	422 "	" "	860
		Sum'a 1949 baieti,	2008 fete	la olalta	3957

dintre acesti'a au frecuentatu scól'a:

dela	6—12 ani	1256 baieti,	720 fete	la olalta	1976
"	12—15 "	244 "	112 "	" "	358
		Sum'a 1500 baieti	832 fete	la olalta	2332

prin urmare n'au frecuentatu:

dela	6—12 ani	255 baieti	866 fete	la olalta	1121
"	12—15 "	194 "	310 "	" "	504
		Sum'a 449 baieti	1176 fete	la olalta	1625.

Corpulu didacticu, care s'a ocupatu in acestu anu scolasticu cu instruirea eleviloru cu putiene schimbári in personalu a fostu acelasi ca si in anulu premersu, functionandu in inspectoratulu B.-Comlosiului 19 invetiatori si 3 invetiátóre.

Cá unu ce imbucuratoriu am onóre a aduce la cunoscenti'a Prea Onoratului sinodu protopopescu, cumcá in anulu trecutu sau decretatu infiintiarea inca a dóna scoli, si anume un'a in Toraculu-mare si un'a in Toraculu-micu, dintre cari cea nou infiintiata in Toraculu-micu numai cu inceperéa anului scolasticu viitoriu va functioná.

2. Incát privesce sporiulu invetiamentulu in scólele nóstre confessionale din acestu inspectoratu, acel'a in generalu progreséza si este imbucuratoriu.

Atât frecuentatiunea scolara se sporescu, cât si corpulu didacticu se silesce a corespunde intru tóte recerintieloru scolare.

Resultatulu din anulu trecutu lu-potu aratá Prea onoratului sinodu protopopescu in reasumatu astfelu: ca peste tot silintiele invetiatoriloru nostrii me indémna a asteptá cu timpu rezultate mari, cu atât mai vertosu, cá in anulu trecutu la indemnulu de a-se potea produce spótiu si mai mare, la provocarea mea adresata catra corpulu didacticu, de a face posibila uniformitatea metodulu si a materialulu de invetiamentu, corpulu didacticu m'a intimpinatu cu caldura, si tienendu in anulu trecutu 2 conferintie invetiatoresci pe mine m'a satisfacutu acele conferintie.

Scopulu a fost, cum am disu, cá invetiatorii unii dela altii se-si insusiésca acea ce li lipsescu in privinti'a metodulu de propunere. De altcum insusi corpulu didacticu a aratatu complacerea sa prin raportele cele publicate in fói'a nóstra diecesana „Biserice'a si Scól'a," si continuarea acestoru conferintie practice, dupa dejudecarea Prea onoratului sinodu protopopescu, credu cá dupa espunerea indemnulu bunu ce m'a condusu la tienerea acelor'a, si Prea onoratulu sinodu va aflá complacerea sa si va aduce unu concludu de a-se urmá tot astfelu, pentrucá eu credu si sum convinsu cumca numai astfelu vom potea ajunge la faptul de a face pe toti invetiatorii desteri in cele scolare.

3. De dupa esaminele tienute in anulu trecutu am onóre a raportá Prea onoratului sinodu protopopescu, cumcá sporiulu peste tot a fost bunu, cu exceptiunea examenulu invetiatoriulu din Sarci'a-romana, care a fost insuficientu.

Amintescu cu lauda la acestu locu pe invetiatorii, carii au reportatu sporiu distinsu, acei'a invetiatori sunt: Iuliu Vui'a si Nicolau Popovici din B.-Comlosiu; Iuliu Barbulescu si Iulian'a Prohabu din Checi'a-romana; Petru Avramutiu din Toraculu-mare; Iosifu Anuica din Iancahidu; Petru Terentiu din Pustinisiu; si betranulu invetiatoriu Moise Magda din Ecic'a-romana.

Fie acésta distinctiune unu indemn pentru cei mai putieniu sirguinciosi, spre a-i inpintená la studiu pentru calificatiunea loru proprie si conscentiositate in implinirea frumósei loru chiemári.

Ceea ce am observatu la unii invetiatori in scólele loru este, cá de si si-au datu multa silintia si au propusu multu materialu, densiu au desconsideratu partea practica din viéti'a eleviloru, si asia multu materialu au propusu fara folosu practic, care reu provine din lips'a de metodu si din lips'a cartiloru metodice.

Observandu eu acést'a m'am silitu cá se delaturu aceste scaderi, si in contielegere cu stimatii invetiatori am conchiematu conferintiele tractuale practice cu scopu precum am amintitu, de a invetiá invetiatorii mai putieniu calificati dela cei mai desteri metodulu, pentru cá nu voeamu se lasu, cá fie-care invetiatoriu dupa pregatirile sale theoretice se-si formeze metodu si sistemu dupa placu, si aceea ce odata a apucatu se-si insusiesca careva, fie bunu, fie reu, se aplice in credintia, ca asia si nu altmintrea este bine.

Este adeveratu ca in scól'a poporala nu au sè se propuna numai lucruri practice pentru viéti'a. O parte buna cum sunt si lectiunile din exercitiile gramaticale au menirea numai a ageri memori'a si a desvoltá judecat'a. In forma inse precum am vediutu ca se predau de unii invetiatori, mi se pare ca nu se ajunge scopulu.

Materialulu ce au se-lu propuna invetiatorii este cuprinsu pe largu in planulu de invetiamentu. Ei inse abia ajungu cu acestu materialu vastu pana la anulu alu IV-a séu alu V-a si numai cei mai desteri dintre invetiatori ajungu la anulu alu VI-a, din caus'a marei cuantitati prescise pentru anii primi de scóla, si din causa ca unii invetiatori nu sunt in stare a reduce partea neesentiala din acelu materialu, si a-se ocupá mai multu cu cea esentiala si de folosu practic.

Dorinti'a barbatiloru de scóla este, ca invetiatorii se propuna bine tóte obiectele de invetiamentu si in ceea ce privesce limb'a materna invetiatorii se scie nu numai materialulu ce au se-lu percurga in fie-care anu, ci si metodu, cá astfelu elevii se scie dupa ce iesu din scóla a compune bine in forma adeverata epistole, adeverintie, cuietantie, contracte si altele.

Acestea le-am espusu Prea onoratulu sinodu protopopescu cu scopu, ca se-mi dati indegetari pentru reformarea scóleloru in folosulu invetiamentulu de o parte, éra de alta parte si Dvóstra se conlucrati din tóte poteriile pentru ameliorarea invetiamentulu peste tot, pentru cá numai astfelu vom potea ajunge la scopulu ce-lu urmárimu si rezultatele vor fi satisfacátore si binecuventate pentru noi si urmatorii nostrii.

4. Am mai observatu si aceea, ca in acestu inspectoratu nu se prea pune mare pondu pe cantarile bisericesci, si cantarea se propune fara succesulu doritu. Din acésta cauza nu este de mirare, ca in acele locuri cantarile sunt false si fara armonia. Vorbescu in generalu, si exceptiunile sunt de leudatu.

Domniloru si fratiloru! Traimu intr'o epoca, in carea se face emulatiuni in cantari prin coruri vocale, si-mi tienu de datorintia a atrage atentiunea Prea onoratulu sinodu protopopescu asupra acestei imprejurári, — si ve rogu cu staruintia, ca se fiti insufletiti pentru latirea co-

riloru vocale respective a reuniuniloru de cantu cu atât mai vertosu, pentru cá avem datorintia morala, ca binele si frumosulu se-lu impreunamu la olalta, si prin aceea se redicamu cultulu divinuu si moralitatea publica.

5. Datorinti'a Prea onoratulu sinodu protopopescu este, cá se aiba in vedere totdeun'a interesulu de scóla, — pentru cá scól'a este lumin'a din comuna, prin urmare interesulu de scóla are in vedere pe parinti, pe organele administrative si pe invetiatori.

Parintii déca vedu ca dupa anii de frecuentatiune a scólei pruncii loru nu se alegu mai cu nimica, si pruncii loru nu au nici unu folosu de scóla, considera scól'a de o sarcina, de carea cerca a-se scapá prin indolintia. In mare parte inse nefrecuentarea scólei provine din caus'a seraciei, cáci sunt multi parinti, carii in timpulu de érna n'au cu ce se-si imbrace pruncii spre a-i trimite la scóla, éra desprimavarandu-se, pe cei mai marisiori ori ii-trimetu servitori, ori ii-folosescu in neajunsurile loru economice, ori in fine ii-trimutu la lucru cá dileri.

Si fatia de elevii seraci avem datorintia morala se ne ingrijimu ale face posibila frecuentatiunea scolara de érna, atragu dara atentiunea Prea onoratulu sinodu protopopescu si asupra acestei impregiurari.

6. Organele administrative in acestu inspectoratu mai pretutindenea si-facu datori'a, exceptiune facu comunele B.-Comlosiu, Checi'a-romana si Valcaniu, ca in privinti'a solvirei salarieloru invetiatoresci sunt fórte desu in restantie, si me constrengu a-me adresá catra inspectoratulu regescu de scóle spre a intreveni pentru incassarea acelora.

7. Invetiatorii ori sunt, ori nu sunt destulu de bine salarisati, ei trebue se-si faca datorinti'a. In anulu trecutuu sa luatuu conclusu, ca preotimea si celelalte organe administrative se staruiesca pentru ameliorarea salarieloru invetia, toresci, precum inse se vede si salariile invetiatoresci stau in strensa legatura cu calificatiunea acelor'a, pentru aceea in privinti'a acésta fórte putieniu s'a potutu face.

Sustieniu si acuma cumcá este lipsa ca invetiatorii se fie bine salarisati si recomandu de nou in atentiunea onoratei preotimi si a celorlalte organe administrative imbunatatirea stárii materiale a invetiatoriloru nostrii.

Din cele espuse de pana aci Prea onoratulu sinodu protopopescu si-va potea face o icóna chiara despre starea, in care se afla scólele nóstre din acestu inspectoratu si credu ca mi-am facutu datoria descoperindu rezultatele imbucurátore si totodata si defectele din scóla, spre a-se potea aduce cu puteri unite sanarea bóleloru, de cari suntemu bantuiti.

Dela inspectoratulu de scóle alu Nadlaculu nu am primitu nici unu raportu despre starea invetiamentulu din comunele tractulu nostru: Beb'a-vechia, Cianadulu-serbescu si Igrisiu.

Terminandu eu raportulu lu-recomandu inca odata deosebitei atentiuni a Prea onoratulu sinodu protopopescu si-lu rogu cá pe bas'a materialulu produsu se binevoiti a formulá concluse, cari se aiba cele mai binefacátore urmari.

In fine rogu pe Prea onoratulu sinodu protopopescu se-mi voteze si pe anulu 1888 unu pausialu pentru cancelari'a protopopésca.

B.-Comlosiu, 3/15. Martiu 1888.

Paul Tempea, m. p.
vicariu si adm. protopopescu.

Acestu interesantu si valorosu reportu, dupa ce s'au ascultatuu cu viu interesu, s'a predatu unei comisiuni spre studiare; constatatore din Domnii: Suetoniu Petrovici, George Balanu, Iuliu Vuia si Iuliu Barbulescu.

In fine Rev. Don Suetoniu Petroviciu a interpelatu presidiulu:

1. ca din ce motive nu s'a facuta in raportu amin-

tire despre activitatea episcopiei protterale si in specialu despre administrarea fondatiunei stipendiare Cristofor Schiffmann?

2. are on. sinodu protteralu de cugetu a pune finitu abuzurilor comise cu administrarea fondatiunei si stipendiarea teneriloru?

Reverendissimulu Domnu preside respunsiendu imediatu si-a esprimatu regretele sale pentru starea anormala a acestei cause, descoperindu sinodului ca Prea On. DSA nici cand n'a fostu intrebatu de episcopiu protterala si Venerabilele autoritati mai inalte, si prin urmare nu are nici o cunoscintia de sortea fondatiunei din cestiune.

Interpelantele s'a dechieratu multumitu cu respunsulu primitu, sinodulu a enunsiatu urmatoriulu concludu meritorialu :

considerandu ca prin literele foundationali ale fericitulu Cristofor Schiffmann sinodulu protpresviteral e pusu de esecutoru si reprezentante alu acestei fondatiuni, si regretandu ca respectivele dispusetiuni ale fericitulu fondatoru nu s'au respectatu pana acum, roga pre Venecabilulu Consistoriu ca in viitoriu se nu se mai conceda atari abuzuri si anormalitati; sustienendu-si sinodulu dreptulu seu garantatu prin literele foundationali.

In fine fiindu pertractate tote obiectele din programa Reverendissimulu Domnu preside multumindu membriloru sinodali, a dechieratu sinodulu de inchisu.

Se speramu ca Venerabilulu Consistoriu va dispune cele necesare in meritul administrarei fondatiunei si a stipendiarei teneriloru, si nu va concede cá si in viitoriu se depinda totulu dela ambitiunea si capritiulu unoru individi.

Ne-am departatu dela acestu sinodu cu cele mai dulci impresiuni, si nutrimu legitima sperantia ca comisiunea insarcinata cu studiarea valorosulu raportu si-va face la rondulu seu datoria defasurandu si apretiandu vederile demnulu sieflu alu tractului.

B.-Comlosiu, 14. Martie 1888.

Iuliu Vuia,

notariu si membru sinodaln.

D i v e r s e.

* *Comitetulu reuniunei* femeiloru romane din Aradu si provincia s'a intrunitu Mercuri'a trecuta in siedintia, si a resolutu mai multe afaceri curente ale reuniunei.

* *Focuri mari.* Abia scapati de spaim'a apelor, cari au esundatu in mai multe parti, sand septemena trecuta veni scirea, ca focuri mari au pustiitu multime de case in cincia rasie din tiéra si anume, in: Ciab'a, Timisióra, Chichinda, Berzenze si Mezö-Berény. Au arsu in tote aceste orasie strade intregi, si daunele cauzate de focu sunt fórte mari.

† *Necrologu.* Parintele Ioanu Popoviciu din F Varsiandu, Luni in 14/26 l. c. a induratu o grea incercare, perdiendu-si scumpa socia, care dupa impartasirea cu stele sacramente, si-a datu nobilulu ei sufletu in manile creatoriului, lasandu in celu mai profundu doliu pe iubitului ei sociu, 3 orfani, pe neconsolabilulu ei tata, frate si 2 surori.

Osamintele defunctei s'au transportatu la locul de odichna Marti in 15/27, cand ceremoniile funebrale s'au oficiatu de catra 6 preoti si 4 invetiatori in frunte cu parintele pontificante Dlu Constantin Popoviciu din Comlosiu, care la fine a rostitu o cuventare bine potrivita, istorisindu faptele morale — demne de imitatu — ale repansatei, prin care a storsu lacrimi din ochii celoru

presenti, amintindu ca fericit'a a parasitu acésta lume plina de amaratiune in cea mai frumoasa versta a vietii de 31 ani; éra casatorita a fostu numai de 14 ani.

Fie-i tierina usióra, si memori'a binecuventata! G. D.

C o n c u r s e.

In urm'a ordinatiunei Venerabilulu Consistoriu gr. or. oradanu dtto 29. Ianuariu a. c. Nr. 22. A) pentru deplinirea postulu alu doilea preotiescu sistemisatu in comun'a **S. Miclasiulu romanu**, protpresv. Tincei, se escrie concursu pe langa jumetate din intregulu beneficiu parochialu ce consta din pamentu, biru, stóle si alte accidentii pretiuite la olalta in 800 fl. v. a.

Competentii vor avé a dovedi cualificatiune pentru parochiile de clas'a I., éra recursurile adresate comitetulu parochialu, vor fi de a se tramite subscrisului protpresviteru in Körös-Jenő per M.-Telegd, in terminu de **30 zile dela prim'a publicare**.

Ineu, 6/18. Martie 1888.

Pentru Comitetulu parochialu.

Iosif Vess'a, m. p.
protpresv. Tincei.

—□—

Pentru deplinirea veduvei parochii de clas'a a trei'a din **Veresmortu**, in protpresviteratulu Lipovei, se escrie concursu cu terminu de 30 zile dela I-a publicare.

Emolumintele sunt: un'a sesiune parochia'a parte pamentu aratoriu, parte fénatiu; unu platiu parochialu intravilanu de 1600⁰; birulu si stolele usuete dela 60 de numere.

Dela recurrenti se cere cá recursule instruate conform statutulu organicu si regulamentulu pentru parochii se-le adreseze pana la terminulu susu indicatu-subscrisului protpresviteru.

Recurentii sunt poffiti a se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in sant'a biserica din Veresmortu, spre a-si aratá desteritatea in cantu si rituale.

Veresmortu in 22. Februaru 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protop.

—□—

In urmarea ordinatiunei Consistoriale dtto 11/23. Februarie 1888. Nrii 233—566 devenindu statiunea invetiatorésca gr. or. inferióra din **Igrisiu, (Egres)** Comitatulu Torontalu, Protpresviteratulu B.-Comlosiu in vacantia, pentru deplinirea acestui postu se escrie „Concursu“ pe langa urmatórele emoluminte:

1) In bani gat'a 200 fl. v. a. 2) 40 chible gréu 3) Cortelu liberu cu 2 incaperi acomodate si gradin'a dela acelu cortelu.

Dela recurrenti se recere a vré cualificatiunea recruta Conform statutulu organicu si Testimoniu de limb'a magiara, se scie definitivu pe langa limb'a materna si limbele magiara si germana; se aiba cunoscintia in instruarea si conducerea corului vocalu.

Aspirantii la acestu postu, au a-si trimite recursule loru adresate Comitet. par. gr. or. ort. din Igrisiu (Egres) etulu Torontálu Multu On. Dnu Teodoru Popoviciu, Inspectoru scolaru in Sieitinu cotul Ceanad pana la **27. Martie (3. Aprilie)** a. c. ér pana atunci a-se presentá in st. Biserica spre a-si aratá desteritatea in cantare si tipicu.

Datu din siediatu'a com. par. tienuta in 27. Februarie (10. Martie) 1888.

Filipu Mind'a, m. p.
pres. comit.

Cu invoirea mea: TEODORU POPOVICIU, m. p. insp. scl.